

KISGRAFIKA

48. évfolyam. Megjelenik egy évben négyszer.
Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület”.
Postacím: 1538 Budapest, Pf. 519., internetcím: www.kisgrafika.hu
Szerkesztőbizottság: dr. Arató Antal, Király Zoltán, dr. Soós Imre
Felelős kiadó: Palásthy Lajos titkár; e-mail: info@kisgrafika.hu

Kőhegyi Gyula: Mediterrán táj, linómetszet, X3 (1970), 180×145

TARTALOM

Az ex libris kortárs művészei (Vasné Tóth Kornélia)
A debreceni kiállítás rendezőjének beszámolója (Keresi Ferenc)
Beszélgetés Kőhegyi Gyulával (Szász Mara)
Vályi Csaba kiállítása (Soós Imre)
Emlékezzünk régiokról... (Csiby Mihály)
Személyes emlékezés Radnóti Miklósról (Vermes Júlia)
Szegedi gyűjtők kirándulása Szankra (Rácz Mária)
HÍREK – LAPSZEMLE – PÁLYÁZATOK

2009/3

KÉSZÜLT A NEMZETI CIVIL ALAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL

NCA
NEMZETI CIVIL ALAPPROGRAM

AZ EX LIBRIS KORTÁRS MŰVÉSZEI (NEMZETKÖZI EX LIBRIS KIÁLLÍTÁS DEBRECENBEN)

A Debrecenben megrendezett I. Nemzetközi Ex libris és Kisgrafika kiállítás megnyitóján 2009. június 23-án nekem is alkalom nyílt személyesen részt venni, az Országos Széchényi Könyvtár képviselőjében. A Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Művelődési Központ II. emeleti kerengőjén berendezett kiállítóterben rögtön szembeszökő volt a kihelyezett anyag nagy mennyisége és sokszínűsége. A tárlatot Dr. Cs. Tóth János igazgató úr bevezetője és a Nataberke kvartett játéka után Sebeők János író nyitotta meg. Hangsúlyozta, hogy a mai értékvesztett világban a vizuális kultúra ápolásának egyik kifejezési formája a képzőművészet, akár alkotóként, akár befogadóként kerülünk vele kapcsolatba. A kisgrafika, az ex libris amellett, hogy szemet gyönyörködtet, lelki-szellemi táplálékot is jelenthet számunkra. A Gutenberg-galaxis válsága korában egyre kiemeltebb szerep jut a vizualitásnak, az elektronikus médiáknak (rádió, televízió, számítógép). Az elektronikus (vagy digitális) világban már nem a tanulás, hanem a tájékozódás és a választás lesz az ismeretszerzés elsődleges módja. Az internetes információ, az internet-galaxis azonban nem szoríthatja ki a hagyományos, papír alapú dokumentumtípusokat. Bár a kép-

Fotók: Várkonyi Zsolt

Vasné T. Kornélia és fia, Dr. Lenkey Béla és leánya

zőművészet, a kisgrafika területén is egyre inkább terjed a számítógépes technika, és érdekes színfoltot képvisel, ez nem töltheti be a hagyományos technikák, a fa- és linómetszés, rézmetszés stb. szerepét.

Az ex libris funkciójából is adódóan a formai mellett fontos tartalmi elemeket közvetít, üzenetet hordoz. Jelöli a könyv tulajdonosát és hordozza főbb személyes ismertető jegyeit. A jórészt megrendelésre készített ex librisek mementók az utókor számára.

A debreceni kiállítás kortárs ex libris művészetet bemutató hatalmas anyagát Keresi Ferenc debreceni műgyűjtő és grafikus gyűjtötte, válogatta össze. A Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Művelődési Központtal karöltve emlékeztetést alkotott. A rengeteg háttér munkának, levelezésnek, szervezésnek ez a nívós kiállítás lett az eredménye. A résztvevő 28 ország 150 alkotója 567 grafikájából a legszebbek helyet kaptak a művelődési központ által megjelentetett katalógusban is.

(A cikk írója a kiállítás sokszínűségét, nemzetköziségét a résztvevők országokénti megemlékezésével szemlélteti, nem mulasztva el a jelentősebb alkotások rövid méltatását sem. Az emiatt igen terjedelmessé lett cikk e részének közlését lapunk terjedelme nem teszi lehetővé. Hogy az érdeklődők az alapos munkával készült, széleskörű áttekintést nyújtó írást teljes ter-

jedelmében megismerhessék, szövegét feltettük az internetre és az a www.kisgrafika.hu honlapon olvasható. Szerk.)

A bemutatás végére hagytam a kortárs hazai ex libris művészet képviselőit. Már a résztvevők nagy száma mutatja a magyar ex libris művészet jelentőségét: Bakacsi Lajos, Bálint Ferenc, Berecz Adél, Büki Zsuzsanna, Dudics Mónika, Eszenyi Gábor Ádám, Gellén Diána, Gonda Szikh Zoltán, Gonda Zoltán, Havasi Tamás, Imre Lajos, Józsa János, Józsa Poppea, Kerékes Gábor, Kerékgyártó László, Keresi Ferenc, Köllő Sándor, László János, Marton Sándor, Nagy László Lázár, Pósan Balázs, Prihoda Judit, Proksza Gyöngyi, Réti András, Sajtos Gyula, Szilágyi Imre, Tulok László, Ürmös Péter. Alkotásaik közt egyházi, történelmi témájúakat éppúgy találhatunk, mint népies jellegű motívumokat, portrékat, állat- és növényábrázolásokat, női aktokat.

Akik jelen voltak a kiállításon, bizonyára egy életre szóló élménnyel és sok szakmai tapasztalattal gyarapodtak. A kultúra, a művészet megőrzésének fontosságát kifejezhetjük az ex libris műfajának népszerűsítésével, és új tagokat vonzhatunk az ex libris készítő és gyűjtők táborába. És ez nemcsak országunkon belül lehetséges, hanem ledönthetjük a határokat, a művészet hídként összekötő szerepet tölthet be az egyes nemzetek kultúrája között. „A művészetről eleget tudni sohasem fogunk, ha megannyit tanulunk is. Mindig marad felfedezni való. Az igazi mestermű, ahányszor látjuk, mindig más.” (E. H. Gombrich)

Reméljük, jövőre újra sor kerülhet hazánkban egy hasonló, nemzetközi jellegű kiállításra.

Vasné Tóth Kornélia
(OSZK Plakát- és Kisnyomtatványtár)

A DEBRECENI KIÁLLÍTÁS RENDEZŐJÉNEK BESZÁMOLÓJA

A kisgrafikával való kapcsolatomban végigkíséri az életemet. Köszönhető ez édesapámnak, id. Keresi Ferencnek, aki már több mint harminc éve kapcsolódott az ex libris gyűjtők táborához. A hetvenes évek végén vonaton ismerkedett meg dr. Lenkey Istvánnal, akit senkinek se kell bemutatnom, hiszen a hazai kisgrafikagyűjtők egyik vezéregyénisége. Lenkey István közreműködésével apám ex libris gyűjteménye kezdett kialakulni és én már gyerekként megcsodálhattam számos hazai és külföldi művész alkotását. A gyűjtőmunka személyes ismeretéseket is kialakított az alkotókkal, hiszen az ex libris megkíván egyfajta kapcsolatot művész és gyűjtő (megrendelő) között. Fery Antal, Csiby Mihály, dr. Tóth Rózsa, Várkonyi Károly, Bagarus Zoltán, König Róbert, Vén Zoltán, Kopasz Márta,

Nagy László Lázár és neje, Keresi Ferenc és neje

Józsa János, Szilágyi Imre és Nagy László Lázár nevei és munkái már régóta ismertek előttem.

Mint amatőr alkotó, Szilágyi Imrétől és Nagy László Lázártól számos alkalommal kaptam személyesen is segítséget, amit ezúton is köszönök nekik.

Az ex libris gyűjtéssel személyesen közel nyolc éve foglalkozom. Kezdetben édesapám cserelapjai adták gyűjteményem teljes egészét. Apám levelezései és a Palásthy Lajostól kapott magyarországi gyűjtők névsora alapján kezdtem el a gyűjtést és a cserét. 2001-től 2003-ig igen aktívan leveleztem, és egyre több grafikával rendelkeztem, hála azoknak a gyűjtőtársaknak, akik segítettek egy kezdő próbálkozásait. Itt megemlítem Fülöp Irén, Pesti László, Palásthy Lajos, Krajcsi Tiborné, Kis Sándor, dr. Kovács Károly, dr. Mayer József, Ürmös Péter, Kőhegyi Gyula, Rácz Mária, Szász Sándorné, dr. Gombos László, Baranyai Ferenc, Kundermann Jenő, dr. Soós Imre, Szentessy László nevét.

A mai kor egyik nagyszerű találmánya az internet, mely lehetővé tette, hogy külföldi gyűjtők és alkotók után keresgéljek a világhálón. Így számos ország kisgrafika gyűjtőjével, alkotójával sikerült cserélnem. Ezek közül néhány név a teljesség

Dr. Cs. Tóth János igazgató

igénye nélkül: Mario de Filippis, Angelo Arrigoni, Lars C. Stolt, Hasip Pektas, Roman, Vicente Martinez Yuste, Peter Rath, Paul Scheltens, Karel Tichy, Pavel Hlavaty, J. F. Chassaing.

Az aktív levelezés egyre több cserelapot is igényelt, ezért saját munkáimat is bevettem a cél érdekében. Szitanyomással és rézkarc technikájú lapokat készítettem a gyűjtőknek, akik ezeket sok lappal viszonyozták. Én elsősorban rézkarcokat gyűjtök, de persze minden technikában készülnek nagyon jó ex librisek. Éppen ezért nagyon örülök a fametszeteknek is, melyek egyre ritkábbak. Témában mindenevő vagyok.

Az utóbbi években elhanyagoltam a gyűjtést, elmaradoztak a levelezések, egyre kevesebb lapot kaptam és küldtem. Befelé is kevés postai küldemény érkezett, ami talán jelenthette azt is, hogy az ex libris gyűjtés egyfajta Csipkerózsika álmát alussza. De lehet, hogy csak engem került el a gyűjtői szenvedély. Így az aktuális dolgokról csak a KBK lapjából értesültem.

2008 év végén nekiláttam egy nemzetközi ex libris kiállítás ötletét megvalósítani. Fogalmam se volt arról, hogy milyen fogadtatásra számíthatok. Először is helyet kellett nézni Debrecenben. Az ötlettel levélben (e-mail) kerestem meg néhány kiállításra alkalmas intézményt, de nem jött rá válasz. Levelem mellékletként tartalmazta a kiállításra felhívó szöveget magyar és angol nyelven. Mivel még soha semmilyen kiállítást nem terveztem, azért arra gondoltam, hogy ne legyen semmilyen technikai és téma megkötés, minden beküldött kisgrafikát kiállítunk. Azért gondoltam erre, mert fogalmam se volt arról hány alkotás fog érkezni és nagy blama lett volna, ha egy kevés alkotóból és alkotásból álló kiállítást nevezünk nemzetközinek.

A levélben megkeresettek egyike volt az impozáns és új debreceni Megyei Könyvtár, más néven Méliusz Központ. Itt se kaptam választ, ezért bátorkodtam felhívni az igazgatót, aki viszont személyes megbeszélésre invitált és hozzátette, hogy jó ötletnek tartja és egy nyári időpontra időzítve várják az anyagot.

Mondanom se kell, hogy ez nagy öröm és nagy izgalom volt a számomra, mert ekkor tudatosult bennem, hogy most már nincs visszaút és igyekezni kell a szervezéssel. A szervezés anynyiból állt, hogy négy hónapon keresztül több ezer internetes levelet küldtem el a világ minden részébe. Az internetes keresők segítségével minden olyan címre küldtem levelet, ami valamennyire is kapcsolódhatott grafikához, ex librishez, grafikushoz. Sajnos rengeteg rossz e-mail cím van, ezért nagyon sok válasz olvasatlanul, érkeztetés nélkül jött vissza. De persze aztán jöttek az érdeklődő, gratuláló levelek és sokan részvételükről biztosítottak. Voltak olyanok, akik lefordították az angol szövegű levelemet szlovák, francia és német nyelvre is. A művészek és egyesületek egymásnak ajánlották a felhívást. A levél felkerült a F.I.S.A.E és számos művészeti portál honlapjára is. A felhívásom mellett mindig „reklámoztam” a www.kisgrafika.hu oldalt, valamint az általam szerkesztett www.exlibris.lap.hu és a személyes www.keresi.blog.hu oldalakat.

Nehezebb dolgom volt a magyar művészeket megkeresnem a levelemmel. Sajnos nem sok aktuális és kortárs vonatkozású magyar nyelvű információt, művészt találunk az interneten. Szerencsére azért néhány képzőművészeti vonatkozású internetes portál megjelentette a felhívást, valamint a KBK 50 éves ünnepi találkozója is lehetőség volt arra, hogy a kortárs művészeknek személyesen is felhívjam a figyelmét a kiállításra.

A beérkező levelekben sokan rákérdeztek a feltételekre és mindenféle kritériumokra, de persze ilyen nem volt. A cél annyi volt, hogy kiállítási lehetőséget biztosítsunk a magyar és külföldi kortárs alkotóknak egy hazai helyszínen, valamint jobban megismertessük az emberekkel az ex librist. Így utólag elmondhatom, hogy számomra a legjobb pillanatok azok voltak, amikor a postás egy-egy kisgrafikával teli küldeményt hozott és elsőként csodálhattam meg a szebbnél szebb munkákat! Külön öröm és a kiállítás sikerét is bizonyítja, hogy ilyen pillanat nagyon sok volt.

A megnyitóra sokan jöttek el, és az érdeklődők között néhány alkotóval is találkozhattunk. Dr. Cs. Tóth János igazgató úr bevezetője után Sebeők János író mondott megnyitó beszédet. A megnyitó időpontjáról és a kiállításról számos internetes portál tett fel híreket, valamint olvashattunk a helyi (debreceni) újságokban, valamint a dr. Vitéz Ferenc által szerkesztett NÉZŐ●PONT című művészeti lapban, illetve a Debreceni Tv-ben riportot és bemutató anyagot láthattunk, hallhattunk. A Guttenberg-galaxis parányi csillagai címmel Szablyár Eszter írását

olvashattuk a Népszabadság július 21-i számában. A képekkel is illusztrált cikk a kiállítás alkalmából íródott.

Remélem, hogy a kiállítás, mely július 8-ig volt látható, sokaknak okozott örömet és sikerült egy kis figyelmet irányítani az ex librisre, a gyűjtésre.

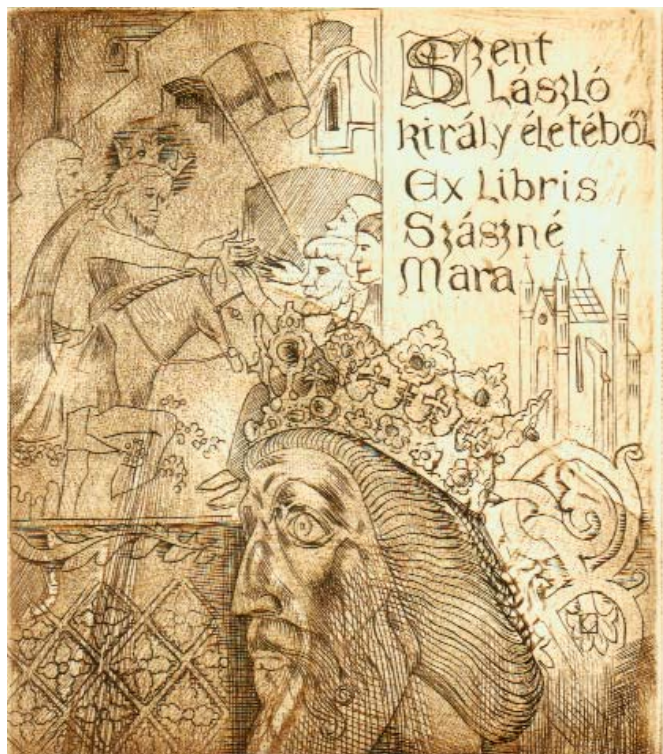
Keresi Ferenc

MEGKÉSETT SZÜLETÉSNAPI BESZÉLGETÉS KŐHEGYI GYULA GRAFIKUSMŰVÉSZ TANÁRRAL

A közelmúltban sokszor gondoltam Faludy György bölcs szavaira, pontosan idézve: „*Bár tudnám testem börtönét levetni!*” – Ezzel már okát is adtam a MEGKÉRDEZTÜK sorozat nagy szünetének, de legfőképpen annak, hogy a Kőhegyi Gyula 75. születésnapjára tervezett beszélgetésünk időpontja lassan a 76. születésnapjához közeledik, hiszen a művész 1933 szeptemberében született.

Talán azért most sem késő a 2008-ban a Csokonai Művelődési Házban rendezett rangos életmű kiállítására emlékezni, s a magam és a KBK tagság nevében a már megélt jeles születésnaphoz szívből gratulálni! A kívánságokról később még szó esik...

Kedves Gyula, amióta KBK tag vagyok, tehát 40 éve ismerlek. Szép vászonkötésben akkor jelent meg a „Kisgrafika Barátok Köre jubileumi évkönyve 1959-1969” címmel, amelyben Reisinger Jenő tollából az alábbi mondatot olvastam rólad: „Kőhegyi Gyula a mai fiatal grafikusművészek egyik tehetséges tagja.”

Kőhegyi Gyula rézmetszete, C2/C3 (1997), Op. 147, 125×105

Azóta a neved ismert lett, s e szerény bevezető után a szokásos kíváncsiságot el is kezdem:

Hány éves korodban és miként derült ki, hogy a rajzolga-táshoz tehetséged van?

Kőhegyi Gyula műanyagmetszete, X6, Op. 67 (1970), 25×95

Minden gyerek szeret rajzolni, ettől én sem különböztem. A budapesti Bencés Gimnázium államosítása után a Vörösmarty Gimnáziumba kerültem, ahol Mendlik Lajos festőművész rajzórái jelentették az igazi lökést. A jobbakkal a szertárban külön feladatot állított be. Sokszor vitt bennünket kiállításokra a Fővárosi Képtárba (akkor a Károlyi palotában volt), a Fényes Adolf terembe, a Nemzeti Szalonba (már lebontották). A következő órán elemeztük a látott műveket, a képről készült reprodukció alapján. Sajnos a Vörösmartyba csak egy évet jártam.

Hogyan indultál el a képzőművészeti tevékenységed fejlesztése útján? A cél érdekében mit végeztél? Voltak-e kedvenc mestereid?

A Fazekas Mihály gimnázium éve alatt a Török Pál utcába esti rajztanfolyamra jártam, majd esti képzőművész köröket látogattam, ahol nagyszerű festőművészek tanítottak: Ilosvai Varga István, Gráber Margit és Szentiványi Lajos. Beiratkoztam a nyomdász képzőművészeti körbe, ahol Koffán Károly korrigált. Mindez még a főiskola előtt volt, mert a Rákosi érában oda nem jutottam be. De 1957 tavaszán, a forradalom után rehabilitáltak, és felvettek az 1956-ban indult évfolyam tagjai sorába, Kmetty János mesterhez. Harmadikban Hincz Gyulához kerültem, Barcsay Jenő is tanított, majd sokszorosított képgrafikán a Képzőművészeti Főiskolán 1961-ben végeztem, művészi és tanári képesítéssel.

Legjobban Kmetty János mestert szerettem, ő korrigált a legnagyobb empátiával. A lényeg-látásra hívta fel a figyelmünket, bölcs mondásait visszatérően ismételte, így az intelmeit megjegyeztük. Én 17 mondást jegyeztem fel, néhányat idézek: „A művészi szép igazat keressük.” „Ha nincs vizuális esemény, dráma, nem működik a forma, szín, tér!” „Nem kell másképp csinálni, csak egyszerű ipari örömmel.”

Miért a grafika mellett kötöttél ki? Főként a kisgrafikára gondolsz. Számított, hogy Dr. Semsey Andor és Galambos Ferenc – szinte váteszként – mint ifjú, reményteljes talentumról írtak rólad?

A rajzot a grafikai műfajokon keresztül tudom legeredményesebben interpretálni. 1961 őszén a KBK ex libris kiállítását láttam a Fényes Adolf teremben. A kiállításon egy szórólap hívta föl a figyelmet a KBK működésére, grafikusokat és gyűjtőket toboroztak, és én 1963-ban beléptem a körbe. Emlékezem szerint a két kiváló gyűjtő cikke 1969-ben jelent meg rólam, ami nekem további lendületet adott. Az első ex librist Reisinger Jenő kérésére készítettem.

Megemlítem még Gian Carlo Torre olasz gyűjtőt, aki ex libris művészetemet méltatta a Kortárs Ex libris Művészet Enciklopédia 28. kötetében, ami 2000-ben jelent meg Mota Miranda gondozásában Portugáliában.

Melyik grafikai eljárást kedveled legjobban? Odaadod-e a gyűjtőknek a dúcot?

Két sokszorosított technikában vagyok jártas: ez a magas és mélynyomás. A mélynyomás adja a legtöbb variációs lehetőséget. Az idea meghatározza a technika kiválasztását. Az utóbbi tíz évben foglalkozom fametszéssel is. Tisztelni kell az anyag

struktúráját, különösen a lapdúc metszésnél. Ennek az általam tisztelt nagy mestere Perei Zoltán volt. Eredetisége egyedülálló, érezte az anyag szerkezetét, amit a kifejezés érdekébe állított. De nagy elődök voltak még mások is.

A dúcokat korábban odaadtam, de már nem szoktam, mert dúc nélkül – többnyire határidős kiállításokra – nem mindig tudom a grafikákat előteremteni.

Szerinted milyen „varázslattal” lehet nagyméretű ex librist is a könyvekbe ragasztani?

Nagyméretű ex libris nem való könyvekbe, csak gyűjteményekbe.

Kérlek sorold fel, hogy hány egyéni és csoportos kiállításon szerepeltek a műveid? Hol? Milyen díjakat kaptál már?

Húsznál több egyéni kiállításom volt, külföldön Dániában és Németországban is.

A csoportos és országos kiállításoknak évtizedek óta állandó résztvevője vagyok, ami a nemzetközi kiállításokra is vonatkozik.

Egyébként 1970-ben Károlyi ösztöndíjjal 3 hónapig Dél-Franciaországban a Vence-i művésztelepen dolgoztam, ezúttal sok múzeum és tárlat anyagát láthattam, betekintést nyertem a nyugati művészeti életébe, és így tágíthattam a grafikai ismereteimet.

A díjaim: 1971 I. Balatoni Kisgrafikai Biennálé II. díj, 1996 Millecentenáriumi Kisgrafika Pályázat különdíj, 2001 és 2004 Katowice (Lengyelország) Pawel Steller fametszetdíj, 2002 a Magyar Grafikáért Alapítvány és az „Art 9” művészeti díj.

Híve vagy-e a nemzetközi, országos budapesti és vidéki városokban rendezett rendszeres találkozóknak?

Igen, mert kapcsolatok épülnek, és elviszik a magyar grafika hírért a világba is.

Kérlek, ismertesd az olvasóknak az 1999-ben Frankfurtban a könyvvásáron lezajlott sikert, amely azt a szép Szt. Lászlós rézmetszetű ex librisedet illette, amely éppen az én nevemre készült! Nekem akkor többen gratuláltak, amit nem győztem azzal elhárítani, hogy a dicséret az alkotóművész Köhegyi Gyulát illeti, s nem engem.

1999-ben Magyarország volt a meghívott a frankfurti könyvvásárra. Ez alkalomra a Grafikusművészek Szövetsége és az Illusztrátorok Társasága a meghívott művészek illusztrációiból és ex librisekből kiállítást állított össze, gazdagítva Frankfurtban a magyar könyv bemutatását. A nevedre készült Szent László ex librisem a kiállításon sikerrel szerepelt.

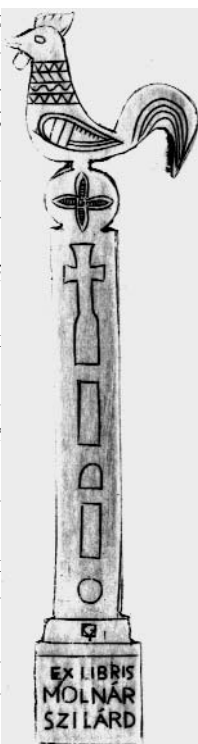
Egyébként a csereélet lanyhulásának az okát miben látod?

Három okát látom:

- Nagyon megrágtult a posta.
- Nem mindig ér célba a küldemény.
- A gyűjtők is megváltoztak, vagy nem válaszolnak, és kevés a fiatal érdeklődő. Sokszor selejtet küldenek.

Szeretnénk tőled sokkal több alkotást látni! Már említetted, hogy a művészi munkát bírod, de a sok rézkarc és rézmetszet nyomása az egészségednek nem tesz jót. Nem gondolkoztál azon, hogy a nyomást, vagyis az „ipari” munkát mással végeztessd? Úgy jobban szaporodnának a művészi produkcióid.

Nyomatási szériát nem szeretek, de nem ez az oka, hogy az ex libriseim száma csak 200 darab. Nem szeretem a megrendelés kötöttségét, mert korlátoz. A nagy gyűjtők rám bízták a témát. A kisgrafika mellett mással is foglalkozom. Rendszeresen látogattam a MAOE művésztelepeit, ahol rajzokat, akvarelleket és nagyobb méretű sokszorosított grafikákat készítettem.

Köhegyi Gyula
rézmetszete, C2,
Op. 64 (1970),
97×25

Köztudott, hogy te számos kisgrafika kiállítás boykotálásában önzetlenül és sokat dolgozol. Például a közelmúltban a debreceni Kossuth Egyetemen rendezett ex libris vándorkiállításotok (Varga Péter András, Vincze László segédelmével és Király Zoltán kiváló ismertető megnyitójával) is nagy sikert aratott. Szívügyed az ilyen segítő tevékenység is?

Ez a műfaj nagyon mobilis és változatos. Az igazi ex libris a művész stílusán túl a nemzeti karaktert is magán viseli. Az ex libris a grafika utazó nagykövete. Izgalmas egy jó kiállítást megrendezni.

Most intim leszek! Az életkorod szerint téged a magyar grafikusművészek „nagy öregjei” közé sorolhatunk, mégis van a megjelenésedben és a viselkedésedben egy „kisfiús” vonás. Én már sok tavaszt megértem, ezért neked elhiheted azt, hogy a férfi társadalomban ez a báj ritkaságnak számít. Áruel a titkot!

Nem tudom, ez adottság.

Mivel „dobnád föl” a KBK mostani életét? Fiatalítással, érdekes programokkal vagy más tartalommal? Gondolok a bel- és külföldi kapcsolatokra is.

Magyarországon a lapok értéken alul készülnek. Ezért a fiatalok is másfelé keresik a boldogulásukat. Dilettánsok is próbálkoznak. Ha teret kapnak, elriasztják a komoly gyűjtőket. A fiatalok részéről is kevés az érdeklődés.

Fontosnak tartanám regisztráltatni az egyesületet a Magyar Képző- és Iparművészeti Társaságok Szövetségébe.

Szerinted az ex libris szeretete és gyűjtése a vizuális kultúrának fejlődési eszköze-e? Gyűjtése vezet-e nagygrafika gyűjtéshez?

Feltétlenül. A kisgrafika a gyűjtő számára könnyebben elérhető. Megismeri a művészeket, a grafika szépségét, grafikai technikáját, és innen csak egy lépés a nagyobb grafikák kisu-gárgzását befogadni. Sok grafikai árverés van, ahol szerény áron is hozzá lehet jutni jó lapokhoz.

A grafikai eljárásokról már előadást is hallottam tőled, amely témát ábrákkal tettél érthetővé. Tehetséges tanárnak tartalak, ezért a pedagógus munka az életedben főszerepet kap?

Nem mondhatom, hogy a lehetőségeim megfeleleltek a tanári képességeim kibontakoztatásához. 5 pályázatomat utasították vissza. Szerettem volna a Kirakatrendező Iskolában tanítani, amit kitűnően végeztem el, de sajnos a pályázatot más nyerte el. Ugyanígy jártam a Művészeti Gimnáziumhoz benyújtott pályázatommal. Egy olyan általános iskolában tanítottam, ahol rajzterem és szertár nem volt, csak egy szekrény a folyósón a demonstrációhoz. 12 év után felmondtam, azóta szabadúszó vagyok.

Kérlek, áruel nekem és az olvasóknak, hogy ha egy jó tündér teljesítené leghőbb születésnapi kívánságodat, mit kérnél tőle?

Nem jellemző rám, hogy az illúziók világában éljek, de mégis olyan jó alkotókedvet és egészséget szeretnék, hogy 80 éves koromban is ex librisekkel és grafikákkal tudjam a gyűjtőket megörvendeztetni.

Szívből kívánom, hogy úgy legyen! Köszönöm a beszélgetést.

Szász Mara

A Kisgrafika Barátok Egyesülete
internetes honlapja a
www.kisgrafika.hu
címen érhető el.

VÁLYI CSABA KIÁLLÍTÁSA

A nyári hónapokban – júliusban és augusztusban – a KBK nem tartja meg első szerdai összejöveteleit. Évek óta „otthonunknak” számító Józsefvárosi Galéria azonban a nyár elején is meglepetésekkel fogadta látogatóit. Július 2-án *Vályi Csaba* festőművész kiállításán az intézmény képviselőjében *Horváth*

Vályi Csaba: Mediterrán falu (intarzia), 215×145

Márta köszöntötte a nagyszámú vendéget. A hazai tárlatok immár klasszikussá váló szószólója, *dr. Feledy Balázs* művészeti író nyitotta meg a kiállítást. Beszédében részletesen elemezte a falakon függő alkotásokat, hangsúlyozva azok technológiai változatosságát, mely alapján Vályit „művészeti ezermesternek” tekinti. Egyben biztosította a hallgatóságot, hogy ezúttal jó művész jó munkájával találkozik. (Művészetének értő, alapos méltatása *Feledy Balázs* egy korábbi cikkében olvasható, melyet lapunk 2007/3. számában közöltünk.)

Valóban nyeresége a KBK-nak, hogy Vályi Csaba az egyesület tagja lett és néhány esztendő óta összejöveteleink rendszeres résztvevője. Ezért újabb olvasóink számára szükségesnek tartjuk bemutatását. Budapesten született 1937-ben. 1961-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán. Tanulmányait a legendás *Kmetty* mester osztályán kezdte, ugyanakkor, mint *Gruber Béla*, a fiatalon elhunyt, ma már Európa-szerte elismert festőzseni, vagy ma is tevékeny művésztagunk, *Kőhegyi Gyula*.

Nyugdíjazásáig a Fazekas Gimnázium rajz és művészettörténet tanára volt. Harmincöt éven át tartó tanársága alatt alkotó munkát rendszeresen végzett és szerepelt honi kiállításokon.

Kiállítására belépve első látásra szembeütközött az anyag változatossága, melyet az anyag humanista alapállása is árnyal. Ezért elsőként említjük vallási tárgyú, nagyobb méretű linómetszeteit, melyeken a Biblia történéseit jelenítette meg őszinte együttérzéssel. Merő ellentéte ennek a mondai légkörnek a C7 technikával készült néhány absztrakt kisgrafikája. A mezzotinto, magyarul: borzolásos technikával rézlemezeire vitt, elvont foltokat itt-ott határozott, négyzet-formák teszik elevenné. Míndezt úgy érte el, hogy a borzolt lemezből nyomtatás előtt részleteket metszett ki, a képsíkba ezzel szokatlan feszültséget vité. A festő Vályi Csabát a tárlaton egy olajfestménye és egy lírai hangvételű, finoman megfestett akvarell-kompozíciója képviselte.

Egy tablón hat ex librisét láthattuk. Ezeket az alkotó névjegyének tekinthetjük, további kisgrafikák igényével. Egy üveglappal fedett tárlóban meglepő felfedezést tettünk: Az ott látott fényképek az óbudai Doberdó úton lévő kálvária néhány stációját mutatták, melyek mostani, korszerű színei művészi kezétől származnak. A jó színérzékkel elvégzett festés mozgalmasságot, életet vitt ezekbe az ódon, barokkos formákba.

A tárlat legnagyobb meglepetéseit nem az eddig felsorolt alkotások, hanem a kiállított 18 darab fa intarziája jelentette. Az utóbbi fél esztendő termékei ezek az alig kétféle képek, melyek általában tájakat ábrázolnak. A Művészeti Lexikon szerint az intarzia – magyarul faberakás – olyan eljárás, amikor az alapba eltérő színű, képalkotó szándékkal kivágott falemezeket illesztnek be úgy, hogy azok az alappal egy síkban legyenek. Már az egyiptomiak is alkalmazták, de elterjedt egész Európában, így hazánkban is. A leghíresebb ilyen munka az 1511-ben készült nyírbátori stallumon látható.

Nemes tradíciója ellenére napjainkban sokan visszaélnek a technikával, sok giccses látunk már faberakás égisze alatt. Vályi Csabának sikerült ezeken az eszmei tartalom és a forma egyensúlyát biztosítani. A falemezek alakjával és változatos színeivel varázslatos képi világot teremtett. Műveiben az a leginkább figyelemre méltó, hogy ezzel a technikával korábban sohasem foglalkozott és néhány hónap munkája ilyen bőséges termést hozott. Legsikerültebb lapja a tárlat meghívóján is sze-

Vályi Csaba: Táj, linómetszet (X3, 1970), 130x120

repelt s bár az nem minősíthető kisgrafikának és így lapunk profiljába sem illene bele, művészi színvonala miatt szívesen mutatjuk be olvasóinknak.

Kisgrafikaiból egyet szintén közlünk. Legyen ez belépőjegy további alkotásokhoz, melyeket kiállításának sikere nyomán joggal kívánhatunk és remélünk.

Soós Imre

EMLÉKEZZÜNK RÉGIEKRŐL...

...hiába! Az 1900-as évek sem hoztak Magyarországra számára víg esztendőt. Nem bizony! A magyar nemzet tragédiája volt ez a korszak. Amit eddig hazánk ezeréves nemzeti léte alatt alkotott jogi, társadalmi, művészeti, szépirodalmi vagy tudományos téren azért, hogy Szent István magyarságának népe ideáljaihoz emelkedjék, ezzel azonosulni tudjon. De a nemzeti gondolatot a nemzetközi, a vallási a szabadgondolkodás, a morálist az amoralitás örölte fel...

A fenti sorokat bevezetőnek szántam. Ugyanis a II. világháború utáni időszak szinte hasonló. Ennek ellenére hiszem:

„Szemétdombon is nyílik virág,
illattal, nektárral teli,
boldog elégedett, Napba tekint,
a hely jókedvét nem szegi,
magját hullatja újra, megint...
örömeire annak, aki észreveszi.”

Ilyen mag népünk nemzeti lelkülete, az, ami minden körülmények között volt és van, kisarjad és kivirágzik nyelvében, a

nép ajkán élő regékben, művészetben, vagy mint Kner Izidor (1860-1935) Magyarország legkiválóbb nyomdája és kiadóvállalata Gyomán.

Kner Izidor célul tűzte ki egy, a nemzet lelkületét tükröző művészi és harmonikusan kivitelezett szép könyv életre hívását. Tehát olyan könyvek

megjelentetését, ahol a méret, a zsinórmérték, arány, vonalvastagság pontosan összeillő a nyomdai betűkkel és a díszítő elemekkel. Ezeket az alapelveket betartó feladathoz Kozma Lajosban talált társat, akivel megvalósították a könyvművészetnek szépséges „virágcsokrát” *Monumenta Litterarum* címen, a világirodalom remekeiből és klasszikus költőink műveiből álló sorozatát. Igen, Kozma Lajos (1884-1948) neve, grafikusművészi tevékenysége bizonyára sokak előtt nem ismeretlen. Mégis el kell mondanom, hogy mint építész-mérnök, kiváló rajzoló és illusztrátor volt. Szecessziós tollrajzokkal ő illusztrálta Balázs Béla (Bauer Herbert 1884-1949) a

„Fából faragott királyfi” című zenésített táncjátékát, a „Kékszakállú herceg vára” című egyfelvonásos opera (Bartók Béla zenéjével), valamint Révész Béla (1876-1944) a kétkötetes Ady tragédia íróinak könyveit.

Kozma Lajos 1917-1927-ig működött együtt a Kner nyomdával. Kner Izidorral a szép könyv elképzeléséhez tartozott újra életre hívni a régi magyar hagyományt, hogy azok legyenek az általa kiadott könyveinek modernséggel, eredetiséggel a barokk idők legszebb magyar népművészet és iparművészet alkotta motívumainak fametszetű díszei. Nagy feladat, különösen egy szecessziós tollrajz illusztrátornak a magyar népművészet dekoratív érzésvilágába átlényegülni.

De akármilyen furcsán is hangzik (saját tapasztalat), az abszurd és nyomorúságos helyzetek mind-mind teremtő talaja a hit, a szellem, az alkotás virágainak, mert *Lumina in tenebris clariora sunt*, azaz sötétben tündöklőbb a fény! Az első világháború végén végzetes helyzetbe került országunk nemzeti léte. Az 1919-ben hazánkat megszálló románok miatt sok nemzeti érték mellett Kozma Lajosnak is eddigi munkáival, otthonával együtt mindene megsemmisült. Az előlről kezdés, a szorult helyzet

„alakította” ki Kozma Lajos művészetében a Kner Izidor elképzelését, aminek eredménye az a magyar népművészeti elemekből építkező sajátosan egyéni könyv-díszítőművészet, fametszetű iniciálé és díszítő elem, a nemzetközileg is elismert „Kozma-barokk”.

Ezzel az írásommal a ma működő grafikusművészeknek figyelmét szeretném felhívni arra, hogy nem lenne szegény újra életre hívni a régi hagyományt, gondolkodásban, technikában ma sem.

Csiby Mihály

SZEMÉLYES EMLÉKEZÉS RADNÓTI MIKLÓSRA, SZÜLETÉSÉNEK 100. ÉVFORDULÓJÁN

Amikor 1967-ben férjemmel motorkerékpáron elhagytam Magyarországot, a csomagtartón lévő sporttáskában egyetlen könyvet vittem magammal: Radnóti Miklós összes verseit, egy szimbolikus „töredéket” szülőföldemről, egyértelmű bizonyítékként a költészet, embersége iránt való érzéseimnek. Amit nem kellett a csomagtartóra tenni, mert a szívemben tartom, az emlékeim voltak. Emlékeim a Múzsára, Gyarmati Fannira. Nekünk, diákoknak: Fanni néni volt. Amikor az 50-es években középiskolába kerültem, több évi tanulás után is alig tudtam oroszul. (Egyfajta passzív ellenállás eredményeként, az akkori évek történelmi-politikai összefüggéseiből következően.) És akkor a katedrán ott állt „Fanni”, sugárzóan, szigorú kontyából göndör tincsek váltak ki és a költészet aurája lengte körül. Rajongott érte az osztály, nemcsak mint a nagy költő megelevenedett múzsáját tiszteltük és szerettük, hanem őt önmagáért is.

Claudia Berg hidegtű, C4 (2009), 105×135

Áradt belőle a kristálytisza, intellektuális szellem, a tananyagon túlmutató tudás. Oktatási módszere tárgyilagos, de elnéző volt, ettől elszégyellve magam, gyors ütemben igyekeztem be-pótolni orosz-nyelvbéli hiányosságaimat...

Miután német nyelvterületen élek, törekvésem a magyar irodalom és művészet Európának ezen a táján való terjesztése. Ha egy magyar költő művére készül exlibrisem, mindig mellékelem a hozzá kapcsolódó német fordítást. Radnóti legjobb német fordítója, talán meglepő módon, egy svájci református lelkész volt. *Markus Bieler* (1920-1979), a Bern melletti Spiegel helységben élt, maga is költő volt. Bieler nem egyszerűen fordította, átültette németre Radnóti verseit; a szó legnemesebb értelmében átköltötte azokat, úgy is mondhatnám, átélte, át-érezte a költemények tartalmát. Radnóti költészetének egyik legjobb ismerője, *Melczer Tibor* (1945-2001) szerint a „Hetedik ecloga” fordítása az eredetivel csaknem egyenlő értékű.

Egy új exlibris megszületésének tervezése, megrendelése egyfelől körültekintést igényel, másfelől pedig mégiscsak a pillanat spontán, szubjektív döntése. Vajon véletlen-e, hogy éppen az jutott eszembe, hogy az utóbbi években egy egész, Németország keleti feléről (Halle, Lipcse, Drezda) származó, fiatal grafikusgeneráció tűnt fel, igényes, modern vonalvezetésű, új irányba mutató művekkel. Egyikük, *Claudia Berg*, 1976-ban Halléban született; német, spanyol, kínai tanulmányokkal rendelkezik, elismert, sokat kiállító és díjazott művésznő. Hidegtűvel készült rézkarcain szinte csak „jelöli” a témát; megjelenít, anélkül, hogy konkrét lenne. Meditatívnak nevezhető művei, finomságuk mellett, erőteljesek és mélységről tanúskodnak. Radnóti néhány utolsó versének német fordítását küldtem el neki, szabadon hagyva, melyiket akarja az exlibrisen ábrázolni. Választása Radnóti utolsó versére, a „Razglednica 4” hét sorára esett. Azt írta nekem: „...ezek a sorok olyan elképzelhetetlen szörnyűséget írnak le, amihez nem lehet, nem szabad semmit hozzáfűzni, egy sivár táj, igen, ott fekszik valaki, vagy valami valakiből, csak sejteni, hogy ott valami nincs rendben, mi pontosan, azt mindenki olvassa el, ezt az írta le a legjobban, aki átélte...” Aki átélte, de nem élte túl.

Vermes Júlia, Bázél

SZEGEDI GYŰJTŐK KIRÁNDULÁSA SZANKRA

Júliusban a szegedi KBK csoport néhány tagja Budapesten megtekintette a Szépművészeti Múzeumban Turner angol festő szép anyagát, a KOGART kiállítóházban pedig a magyar impresszionisták gazdag tárlatát. Hazafelé a vonaton lelkesen mondtuk el benyomásainkat. Már ekkor elhatároztuk, hogy a nyáron teszünk még egy kiruccanást. Elképzelésünket elmondtuk Kecskeméten, a Hírös Napokon dr. Nagy Ádámnak, aki támogatta az ötletet, és rövid időn belül megszervezte augusztus 5-i kirándulásunkat Szankra.

A Móra Múzeum elől indultunk: Bakacsi Lajos, dr. Nagy Ádám, Rácz Mária és Sárszegi György, kicsi, de lelkes csapat.

Kiskunmajsa előtt megtekintettük az 56-os Nemzeti Emlékmúzeumot. Az emlékházat egy régi tanyasi iskolában a Corvin köz hőse, Pongrácz Gergely hozta létre. Képek, könyvek, újságok, zászlók, művészeti alkotások és harci eszközök között itt él Pongrácz Ödön (Gergely bátyja), őrizve a forradalom emlékét.

Az emlékház szomszédságában áll a Kapisztrán Szent János tiszteletére szentelt kápolna, melyet Csete György Kossuth-díjas építész tervezett. Az egyik tornya (lövedék nyomokkal) a győztes forradalmat, a másik (romos) az elbukott szabadságharcot szimbolizálja. Benn Pongrácz Gergely márványlappal fedett sírja. A kápolna falán márványtáblák őrzik a kivégzettek adatait, a kivégzés időpontjával.

Kiskunmajsa után hamarosan elértük úti célunkat: Szankon a Községi Házat, a Béke utca 40-es szám alatt, melyet Kerényi József építészmérnök tervezett, megidézve a paraszti építészeti kultúrát, és nemes egyszerűséggel alakította ki a könyvtárként működő kiállítóházat. Ebben a nagyon szép épületben őrzik Gy. Szabó Béla világhírű grafikus 1500 fametszetét, 1300 pasztell-, 200 olajképét és 15000 rajzát.

Gy. Szabó Béla (1905. július 26. Gyulafehérvár – 1985. november 30. Kolozsvár) gépészmérnöknek indult, de a rajz iránti vonzalma erősebb volt. Kós Károly biztatására próbálkozott a fametszéssel. A harmincas években Budapestre ment tanulni a

Képzőművészeti Főiskolára, ahol 1936-39 között Varga Nándor Lajos volt a mestere.

A remekművek között Szabó M. Éva a könyvtár és képtár vezetője beszélt a művész és Szank kapcsolatáról. A főiskolás, betegeskedő Szabó Bélát a szanki református lelkész, Esze Tamás meghívta magukhoz az Alföldre. Az erdélyi hegyvidéki fiatalember először 1936 őszén járt a homokvilágon. Az egyik háztetőből kihúzott nádszálát tollá faragta, és tussal készített néhány rajzot. 1943-ig minden évszakban ellátogatott a megszeretett helyre, a szerény, egyszerű emberekhez. Nagyon sokat dolgozott. A táj hangulatát úgy adta vissza, ahogyan ő átélte. Szeretett utazni, célállomásain hosszabb időt töltött el. Bejárta Olaszországot, volt Görögországban, Bulgáriában, a Dalmát tengerparton, Amerikában, Mexikóban, Kínában, Kolumbiában, Finnországban, Belgiumban. Sok rendkívüli élményben volt része, termékenyen alkotott, de vallomásában azt mondja: „Szank egyedülálló, sehol nem éreztem hasonlót.” Három évtized után, 1971 nyarán tért vissza az alföldi faluba, utoljára 1982 júliusában.

A 70-es években a szanki gázkitörés után az olajbányászok vették fel a kapcsolatot a művésszel, akinek örököse nem lévén, alkotásai jelentős részét a magyar településnek adományozta.

Szank hűségesen őrzi Gy. Szabó Béla nevét, szellemét, hagyatékát. Gy. Szabó 1960 óta írta neve elé a Gy betűt, szülőhelyére, Gyulafehérvárra utalva. A parókia falán emléktáblát helyeztek el, az 1986-ban avatott Községi Ház épületében pedig állandó kiállítás látható. Nagyobb fametszetei, színes, pasztell- és akvarell képei két terem faláról nyújtanak fantasztikus élményt. A művész szerszámain, a fadúcokat és nyomtattait tárlókban helyezték el.

Nagy meglepetéssel fedeztük fel itt a Nagy Ádám nagypapja nevére készült körtefa dűcot, melyet Ádám megilletődve vett kézbe. Megnéztük még Dante: Isteni színjáték illusztrációját, és a Hónapok albumát. Különleges hangulat áradt ránk Gy. Szabó Béla hagyatékából, melyet növelt Bakacsi Lajos és Nagy Ádám visszaemlékezése a művésszel való találkozásáról.

Rácz Mária

Gy. Szabó Béla fametszete, X2 (1952)

HÍREK

HELBING FERENC EMLÉKEZETE

Ezzel a címmel mutatta be lapunk idei első számában Pittmanné Mikó Ildikó Helbing Ferencnek, a tulajdonában lévő, a szó szoros értelmében egyedülálló ex libris tervét. Megjegyzni, hogy a Gyűjtő ex libris különszáma csak megemlíti a művész nevét, de nem közöl tőle illusztrációt, s még nem akadt kezébe egyetlen Helbing ex libris sem. Noha ezzel én sem dicsekedhetem, de érdemes megemlíteni, hogy Helbing bizonyára jó néhány ex librist készített. Az Országos Széchényi Könyvtárban 1964-ben rendezett Magyar írók, művészek és tudósok ex librisei című kiállítás „leíró” katalógusában szerepel Dománovszky Sándor (1877-1955) részére készített linómetszetű ex librise.

Horváth Hilda a Magyar ex librisek 1525-1985 (Magyar Bibliofil Társaság, Bp., 1985) című összeállításában pedig közli is Helbing Erdey Aladár részére 1907 körül készített klisé könyvjegyét. Bevezető tanulmányában pedig szól arról, hogy a kor ismertebb művészei (Nagy Sándor, Kozma Lajos stb.) mellett – Hazai Aladár, Faragó Géza, Tichy Kálmán és mások társaságában – is „foglalkozott még ex librisekkel”. Noha az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében bizonyára még található számos Helbing ex libris, érdemes bemutatni ezt a lapot, mert a Kisgrafikában egyre ritkábban láthatóak a hazai ex libris művészet megbecsülésre méltó hagyományait felidéző alkotások.

Erdey Aladár művészetkritikus, művészettörténész volt. A Lyka Károly által szerkesztett *Művészet* munkatársa (Stróbl Alajosról, Székely Árpádról és másokról írt tanulmányokat), mint pártoló tagot, a Magyar Grafikuművészek Egyesülete választmányának tagjává is megválasztották. Feltehetően Helbing Ferenchez fűződő baráti kapcsolatát is őrzi az ex libris. Neve szerepel az Exlibris Archives Home című internetes portálon, s az egyik bejegyzés szerint feltehetően Aubrey Beardsley, a szecessziós grafika egyik legnagyobb hatású, világhírű, angol mestere is készített a részére ex librist. (Ha így van, akkor ez igazi szenzáció lenne.)

Arató Antal

PEREI ZOLTÁN KISGRAFIKAI SZOROZATAIRÓL

Egyesületünk jubileumi évkönyvében megjelent írásomban a teljesség igényével kívántam felsorolni a művész kisgrafikai sorozatait. Noha hivatkoztam a kiadókra, a szövegből nem derül ki, hogy az *Arcképek*, az *Etruszkok*, az *Operaházi motívumok*, a *Római szobrok és sírtáblák* és a *Zeneszerzők* című sorozatokat csak saját maga nyomtatta ki néhány példányban. Grafikáinak feldolgozása során akadt a kezembe egy újabb (helyesebben régebbi), *Épület díszek* (így, külön írva) című, A/5-ös méretű, 17 lapos sorozata, amelyen az évszám nincs feltüntetve. Ez a sorozat is jól bizonyítja, hogy Perei az utcákon, tereken sétálgatva a felfedezés, a megismerés olyan ellenállhatatlan örömeivel tekintett a különféle iparművészeti alkotásokra, hogy azokat lerajzolva, otthon fába is metszette.

Ezt tükrözi a *Kovácsoltvas lakatosmunkák* című, a maga nevében egyedülálló, 100 lapos, A/3-as méretű lapokra nyomtatott sorozata, amelyet azért nem említettem a cikkben – bár a metszetek között vannak kisebb méretűek is –, mert nem sorolható a kisgrafikák közé. Nincs a gyűjteményemben, csak a feljegyzéseim között szerepel az *Iparművészeti remek* (1989) és az *Épület-tanulmányok* (é. n.) című összeállítás, akár minden bizonnyal Perei legelső kisgrafikai sorozata, amelyre az interneten találtam rá. A *DON QUIJOTE DE LA MANCHA ÉLETE* című, nyolc szignált, 30,8×22,3 cm méretű rézmetszetet tartalmazó mappa az ARTE Galéria és Aukciósház tavaly decemberi aukcióján kelt el 8.000 Ft-os kikiáltási árról indulva 24.000 Ft-ért. A sorozat (amely megtekinthető a galéria honlapján) nemcsak azért érdemel különös figyelmet Perei életművében, mert később csak fametszeteket készített, hanem azért is, mert 1949-ben, főiskolai hallgatóként (1950-ben fejezte be a tanulmányait) készítette, feltehetően mesterének, Varga Nándor Lajosnak a tanítványai részére kiírt pályázatok egyikére, afféle év végi vizsgamunkaként. A Don Quijote motívum egyébként több későbbi fametszetén is feltűnik, így pl. a Jászberényi könyvtár részére készített ex librisén.

Arató Antal

Denis Reutow fametszete: *Kronos és angyal*, X2 (2002), 85×85

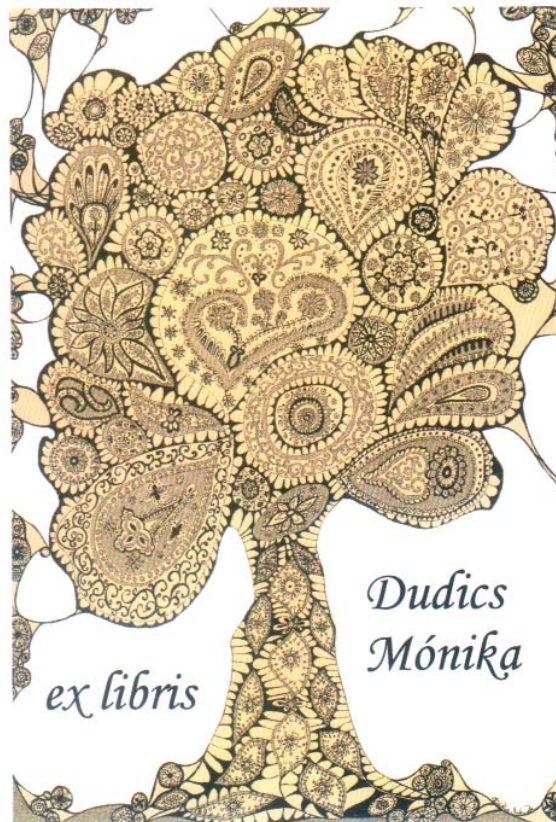
Ez évi első számunkban jelent meg a Berzsenyi Társaság közleménye az általuk kiírt kisgrafikai pályázatról. Azóta beérkeztek a résztvevők alkotásai, megtörtént a zsűrizés és a Fonyódi Múzeumban létrejött kiállításuk is. A *BALATON* címmel kiírt kisgrafikai vetélkedő eredményéről *Mocsári Mária* iparművész, a Társaság alelnökének közlése alapján a következőkben tájékoztatjuk olvasóinkat.

A felhívásra 51 alkotó 154 munkáját küldte el. Ebből a zsűri szigorú válogatás után csak a legszínvonalasabb műveket fogadta el, szám szerint 31 művész 83 alkotását. Közülük négy alkotót díjjal is jutalmaztak: a MAOE nagydíját *Pató Károly* kapta, Somogy Megye Közgyűlésének díját *Serényi H. Zsigmond*nak ítélték oda. Kaposvár város díját *Hernádi Paula*, Fonyódtét *Árva Zoltán* kapta meg.

A május 16-tól június 6-ig látható volt kiállításához 20 oldalas, képes katalógus készült, mely mintegy 30 kisgrafika képét is tartalmazza. Ebben olvasható *dr. Géger Melinda* művészettörténész méltatása a díjazott lapokról és a tárlat többi kiváló műalkotásáról. Ő végezte az igényes kiadvány szerkesztését is.

A kiállítás sikerén és az érdeklődők nagy számán felbuzdulva a Társaság hagyományt kíván teremteni a pályázat háromévenként történő megismétlésével.

Dugonics Mónika számítógépes grafikája, CGD (2007), 115×78

Úgy tűnik, Fonyód városa egyre inkább a kisgrafika városa is lesz. Május 29-én nyílt meg ugyanis itt *Vén Zoltán* grafikusművész EX, HEX, SEX LIBRISEK c. kiállítása. A tárlatot szerkesztőnk, *dr. Arató Antal* nyitotta meg a Szent István u. 82. szám alatti Feng Shui Galériában. A megnyitóbeszéd előtt gazdag zenei programmal várták a közönséget a magánkézben levő kiállítóhelyiség tulajdonosai. Ez alkalommal a jelenlevők között kisorsolták a kiállító művész egy felajánlott alkotását is.

SZENT ISTVÁNTÓL RADNÓTIIG címmel *Budai Tibor* grafikusművész, könyvillusztrátornak nyílt kiállítása a kecskeméti Cifrapalotában. A tárlat július 26-ig volt megtekinthető.

A Kőbányán élő képzőművészek két évente közös kiállításán mutatják be alkotásaikat a Pataky Galériában. Júniusban megnyílt tárlatukon a kisgrafikát *Kőhegyi Gyula* képviselte. Művésztagunk két tablóján igen magas színvonalú, kisebb méretű rézkarcok és rézmetszetek szerepeltek, közöttük fedeztünk fel két ex librist is.

Debrecenben augusztus 10-én *Józsa János* grafikusművész kiállítása nyílt meg, melyen több mint 300 grafika volt látható. Megnyitotta *dr. Vitéz Ferenc*. A tárlatot augusztus 18-ig lehetett megtekinteni.

☒
Szegeden a Somogyi Könyvtárban a KBK 50 éves évfordulójának kiállítási anyagából válogatás került bemutatásra augusztus 3-tól, melyet szeptember 9-ig lehetett megtekinteni.

OLVASÓI LEVÉL

Észrevételek Csiby Mihály: Volt egy álmom... c. cikkéhez (KISGRAFIKA 2009/1)

Figyelemre méltó a kisgrafikai múzeum létrehozásának gondolata. Napjainkban valóban sokféle szakgyűjtemény keletkezik és szinte megszámlálhatatlan a kiállítások mennyisége.

Önálló kisgrafikai múzeumot nehéz volna kezdeményezni, de talán nem is kellene egyedülállónak lennie. A szándék hamarabb megvalósítható volna egy már meglévő, ismert, működő osztály alapos bővítésével, mint pl. az Iparművészeti Múzeum vagy a Mezőgazdasági Múzeum gyűjteményeinek kiterjesztésével, de még inkább és elsősorban a szerencsi Zempléni Múzeum jöhetne számításba. Az amúgy is túlközpontosított Budapest helyett ezt a városi gyűjteményt kellene továbbfejleszteni.

A meglévő anyag könnyen bővíthető, alig volna művész és gyűjtő, aki ne adna szívesen lapokat erre a célra. Az adományozási kedv fokozható is: aki egy bizonyos mennyiségű grafikát vagy pénzt adna, annak neve időhatár nélkül a múzeumban közszemlére kerülne.

Továbbá: érdemes keresni a módját, miként lehetne az ex librist és az alkalmi kisgrafikát egyéb területekkel társítani, ilyenek:

- Az ex libris megjelenése a könyv ünnepein, könyvnapon, könyvhéten, könyvbemutatón stb., ezeknek lehetne alkalmi könyvjelzőjük.
- Egyes területek szinte kívánják a kisgrafikai képes levelezőlapokat, mert a tárgy nem fényképezhető, azon zavaró műszaki eszközök vannak, lebontott építményről nem is lehet képet készíteni.
- Az alkalmi kisgrafika szokatlan helyeken is megjelenhetne. Aukciók kísérője az ex antikvítás, különleges kiállítások meghívója, irodalmi, művészeti pályázatok díja, mégpedig korlátozott példányszámban, becsének fokozása végett.

A tényt, miszerint az ex libris és az alkalmi grafika igen szoros kapcsolat a megrendelő és a műtárgy között s ezáltal a névmegőrzésnek egy különleges lehetősége, kiállításokon, előadásokon és a sajtóban ismertetni kellene.

Pesti László

Várjuk olvasóink további észrevételeit! A Szerkesztőség

Salamon Árpád linómetszete, X3/2
(1994)

EGYESÜLETI HÍREK

A budapesti csoport munkaterve 2009 őszén (Józsefvárosi Galéria, József krt. 70., du. 5 óraker):

Szept. 2.: Kass János beszél munkásságáról.

Okt. 7.: Séta a Népligetben, a KBK emlékfához.

Találkozás du. 4 óraker a Planetárium előtt.

Nov. 4.: Építészet és grafika, Antalné Tari Zsuzsa előadása.

Dec. 2.: Mikulás-est.

A szegedi csoport munkaterve 2009 őszén (Somogyi Könyvtár, Zeneszoba, du. fél 5 óraker):

Szept. 4.: Ex libris kiállítás a KBK 50 éves anyagából.

Okt. 9.: Vendég: Sándor Edit grafikus.

Nov. 13.: Turner angol festő bemutatása – Bakacsi Lajos.

Dec. 11.: Mikulás-est.

www.istanbulekslibris.org

XXXIII. NEMZETKÖZI EXLIBRIS KONGRESSZUS ISZTAMBUL

Törökországban, Isztambulban rendezik meg a soron következő nemzetközi ex libris kongresszust, 2010. augusztus 25-29. között.

Az előzetes információk szerint a részvételi díj 170 euró lesz, kísérőknek 150 euró. Az összeget 2010. május 3-ig kéri befizetni az alábbi bankszámlák valamelyikére:

Istanbul Ekslibris Derneği

Bank neve: Yapi Kredi Istinye Branch.

Számlaszám: (EUR) 249-80354040

Swift Code: YAPITRIS

IBAN: TR80 0006 7010 0000 0080 3540 40

Vagy:

Istanbul Ekslibris Derneği

Bank neve: Akbank Maslak Branch.

Számlaszám: (EUR) 0645 0092044

Swift Code: AKBKTRIS

IBAN: TR90 0004 6006 4503 6000 0920 44

A kongresszus tervezett programja:

Augusztus 25 szerda: Regisztráció és csere.

Augusztus 26 csütörtök: 9 órától csere, 9-18 óráig látogatás a Hagia Sophia múzeumban, a Kék mecsetben és a Topkapı palotában. Kötetlen látogatás a Nagy Bazárban és vásárlás. 18-24 óráig körülnézés a Beyoglu Istiklal utcában és vacsora.

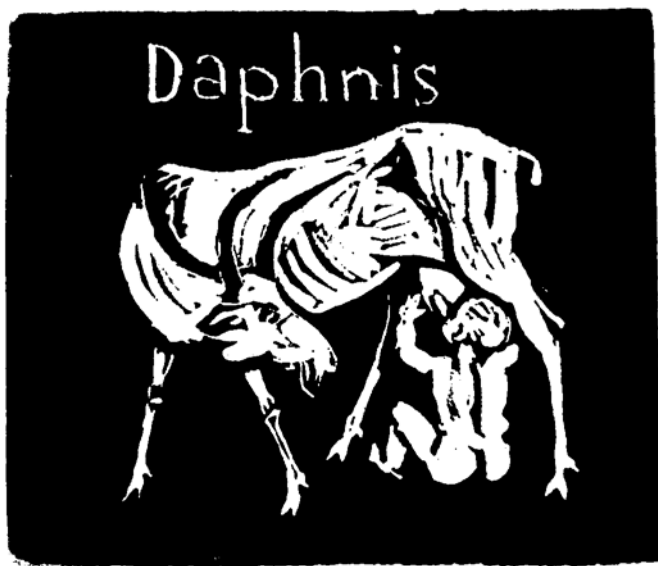
Augusztus. 27 péntek: 9 óraker ünnepélyes megnyitó. 10 órától kiállítások megnyitása: 1. Nemzetközi ex libris pályázat; 2. I. Uchida, H. R. Scheffer és a Moszkvai Exlibris múzeum anyagából kiállítás. 3. Régi könyvek kiállítása. 4. Az előző kongresszusok fotói.

11-16 óráig csere. 16-19 óráig látogatás az isztambuli Exlibris Múzeumban és az IMOGA grafikai művészetek múzeumban. 20.30-tól 24 óráig fakultatív vacsora a Kervansaray étteremben. (Költsége 70 euró.)

Augusztus 28. szombat: 9-11 óráig a FISAE delegációk értekezlete. 11-től 12.30-ig kerekasztal beszélgetés: „Árusítani vagy nem árusítani.” 9-14 óráig a csere folytatása. 14.30 és 17.30 között tengeri utazás a Boszporuszon. 19.30-tól 23 óráig záró bankett.

Augusztus 29. vasárnap: 9-12 óráig utolsó alkalom a csere, résztvevők eltávozása. 10 órától háromnapos fakultatív kirándulás Cappadóciába, költsége 389 euró.

Részletes információ: <http://www.istanbulekslibris.org>, <http://www.fisae.org>

Kőhegyi Gyula linómetszete, X3, Op. kívüli, 75×85

LAPSZEMLE

A svájci SELCEXPRESS 76. száma közli az augusztusban megrendezésre kerülő országos találkozójuk programját. Az esemény színhelye Aarau város lesz. A részvétel feltételeinek közlése mellett tájékoztatást adnak a város történetéről, műemlékeiről és egyéb látnivalóiról. Nem mulasztják el megemlíteni, hogy a világhírű fizikus, Albert Einstein diákkorában két évet töltött itt, egykori lakóházát emléktábla jelzi. A találkozót szervezőinek figyelmességét mutatja, hogy a résztvevőknek javasolják: Útközben álljanak meg Baselben, ahol a Kunstmuseum épületében megtekinthetik azt a nagyszabású kiállítást, melyre a világ számos országából Van Gogh 70 tájképét gyűjtötték össze.

A lap hírei között olvastuk, hogy Frederikshavn városban áprilisban retrospektív kiállítást rendeztek *Ottmar Premstaller* 80. születésnapja tiszteletére. A szervezőként is kitűnő osztrák művész 1946 óta készít ex libriseket és ilyen alkotásainak száma elérte az 1090-et.

Az EXLIBRIS UUTISET 116. számában *Erkki Tuominen* szerkesztő cikket közöl a lepkéket ábrázoló könyvjegyekről. A szerző 10 ilyen alkotás képének közlése mellett állítja, hogy nem egy közülük a pillangó hiteles ábrázolása és a kép alapján a fajta meghatározható.

Az OBVESTILA 181. száma arról közöl hírt, hogy Nyugat-Szlovénia egyik városában ex libris kiállítást rendeztek szőlős-boros lapokból. Azt is megtudtuk e vékonyka folyóiratból, hogy a szlovén egyesület elnöke, *Ervin Kralj* úr ez év december 31-én tölti be 70. életévét.

A cseh folyóirat, a KNIZNIJ ZNACKA 2/2009. száma becses melléklettel érkezett: 40 oldalas füzet tartalmazza az 1934-ben Prágában született *Jiri Bouda* grafikusművész alkotásjegyzékét. A neves grafikus 1956 és 2008 között 1079 könyvjegyet alkotott. A lapok tulajdonosainak névsora is tekintélyes, számuk meghaladja a 600-at.

A Japánban megjelenő THE NIPPON EXLIBRIS ASSOCIATION NEWLETTER 147. száma a Harano gyűjtemény első részének kiállításáról számol be. A 225 darabból álló tárlatot egy egyetemi épület harangtornyában rendezték meg. A megjelent 816 látogató fele az egyetem hallgatója volt, akik elragadtatással beszéltek a látottakról: „A könyvjegyek mérete kicsi, de hatalmas festményeknek tűntek számomra, mondanivalójuk alapján.” Egy másik nyilatkozó szerint ez volt „A szépség új világa”. Az összes művet tartalmazó, színes katalógus hamar elfogyott és a rendezők már a második rész bemutatását tervezik.

Megilletődéssel vettük kézbe a BOOKMERK 29. számát, mely gazdag tartalma, izléses kiállítása miatt példaképe lehet minden exlibris-kiadványnak. A lapszámban közölt mintegy 40 ex libris ugyanis eredeti méretben és színben jelenik meg. Jól érvényesülnek itt a két világháború közötti belga könyvjegyek, flamand nyelvű méltatásuk kíséretében. Figyelemre méltó *Martin R. Bayens* pekingi kongresszusi beszámolója. Ő volt ugyanis az egyetlen belga résztvevője az eseményeknek. Egy további cikkük *Guido Mariman* belga grafikusról szól, aki több mint 40 éve készít könyvjegyeket. Akadémiai tanárként ennek módszerét is oktatja, miközben szenvedélyes védelmezője maradt a klasszikus technikáknak.

A MITTEILUNGEN DER D.E.G. ez évi 2. száma arról ad hírt, hogy ebben az esztendőben ünnepli a lap alapításának 60. évfordulóját.

A német egyesület éves kongresszusát 2010. május 20-23. napjain rendezik meg a Berlin külvárosának számító Erknerben. Az alkalomra kiírt pályázaton csak a német egyesület tagjai vehetnek részt.

Ebben a lapszámban is számtalan ex libris színes képe látható. A belga kiadványtól eltérően ezeket kicsinyített formában nyomtatták ki. Újítás a lapban, hogy az egyesület eseményeiről sok színes fényképet is közölnek, így az hű tükre a német gyűjtők mozgalmas egyesületi életének.

A L'EX-LIBRIS FRANÇAIS összevont 250. és 251. számában befejeződik *Henry André* alkotásainak jegyzéke, melyet folytatólagosan, három számban közöltek. Az 1932-ben elhunyt orvos tehetséges grafikus is volt, ezt mutatja 221 darabot kitevő kisgrafikai életműve. Utóbb megjelent közleményük külön értéke, hogy az eredeti színben nyomott lapok képe mellett az azokhoz készült ceruzavázlat – néha annak két változata is – szerepel a katalógusban. Figyelmet érdemel a kétszáznál több ex librisen az alkotó névalírása. Ugyanis sohasem használ mo-

nogramot vagy rövidítést, családi és keresztnéve azonban elengedhetetlen kelléke minden grafikájának. (Megszívlelendő eljárás: az alkotó ne adjon fel rejtvényt az utókornak.)

„Kapott ex librisek” című rovatukban oldalakon át közlik a szerkesztőséghez beérkezett újabb lapokat, melyek alkotói nemcsak franciák, hanem argentin és katalán nemzetiségűek is. A máskor néhány oldalra terjedő rovat ezúttal 17 oldalt foglal el, ami a lap terjedelmének egyharmadát jelenti.

A MITTEILUNGEN DER Ö.E.G. 2009. augusztusi száma életrajza kíséretében közli a Bécsben élő, immár 80 esztendő *Elfie Wanieczek-Ladstätter* alkotásjegyzékét. Az idős hölgy mintegy 30 kisgrafikát alkotott, melyek technikája a klisérajztól a fametszetig terjed. – Egy másik írás az osztrák exlibriszklap megindításának körülményeit idézi fel. Ez 1959-ben történt.

A német exlibris-egyesület tiszteletbeli elnöke, *Paul G. Becker* 1988-ban díjat alapított az ex libris ügye érdekében végzett kimagasló teljesítmény elismerésére. A Zur Westen érem a németek exlibris-élete egykori megindítójának nevét viseli. A kitüntetést az idén *Herbert Schwarz* kapta, aki éveken át volt Kronach város körzeti könyvtárának vezetője. Az általa rendezett kisgrafikai kiállításokon és az azokról készült pompás katalógusokban a magyar kisgrafika művészei is jelentős szerepet vittek.

Egy további cikkünk magyar vonatkozása, hogy beszámol a fehérvárcsurgói Károlyi kastély galériájában rendezett, virágokat ábrázoló képiállításról. A két kiállító művész, *Margherita Bongiovanni* és *Maria Pia Parenti* a Károlyi Alapítvány vendégeként járt ez alkalommal hazánkban. A cikk azt is említi, hogy az újjáépült kastély ma a magyar állam tulajdona, melyben a Jozef Károlyi-Stiftung, az európai történelem kutató és továbbképző intézetét is működteti. A kiállítást felkereső *Peter Rath* cikkíró megemlíti, hogy itteni rövid tartózkodásukat *Károlyi Angelika grófnő* és *Károlyi György* gróf vendégszeretete tette emlékezetessé.

Margherita Bongiovanni rézkarca, C3

A lap hírovtában megemlékezik *Hermann Wiese* (1935-2009) elhunytáról. A hazánkban is jól ismert német gyűjtő mintegy 300 saját nevére készült könyvjeggyel rendelkezett.

Megnézésre és olvasásra hangoló fotográfiák sorozatával kezdődik *Vitéz Ferenc NÉZŐ•PONT* című debreceni egyszemélyes folyóiratának 26. száma. A szerkesztő a lap immár hagyományos körkép-szerepét vállalva egyszerre három, jelentős fotókiállításra kalauzolja el az olvasókat: Debrecenbe, Putnokra és Nagyrábéba. Ilyen emelkedett hangulatú környezetben jelent meg öt oldalas cikkük a KBK jubileumának eseményeiről. A sok illusztrációt is tartalmazó írás nemcsak a történekről számol be, hanem az alkalomra kiadott mappa és évkönyv tartalmi ismertetését is felvállalja olyan lelkiismeretes részletességgel, hogy az olvasó abból az egyesület jó hírét megteremtő művészek és gyűjtők életútjáról is képet kaphat, megismerkedhet a róluk szóló írások szerzőivel, sőt a mappa megalkotóival is.

Kisgrafikai ritkaságokat ismertet a következő írás, mely a Déri Múzeum 80 éves Baráti Körének jubileumára készült rézkarcról szól. A 6,5×10 cm-es kisgrafika a „kortárs exlibris-pápank”, *Szilágyi Imre* kezei közül került ki és ez a neves művész ezerszáztizenegyedik alkotása! Dokumentum értéke van a cikknek amiatt is, mert abból kiderül, hogy a városban működik az ország legrégebben alapított művészetbarát egyesülete.

Elismerést érdemlő kezdeményezésről olvasunk a lapszám 592. oldalán. A szerkesztő itt olyan kisgrafikák megalkotására és beküldésére hívja fel az érdekelteket, melyeket a Reformáció Világnapjára (október 31.) tervezett kiadványban megjelentethetnek.

Az Ünnepi Könyvhét debreceni rendezvényeire immár harmadik alkalommal készítettek exlibris-tablót a helyi Ajtósi Dürer Egyesület tagjai. (Az Alföldi Nyomda kiadványán 12 könyvjegy szerepelt.) Az érdeklődőknek ajándékba adott tabló és egyéb könyvjegyek igen jól szolgálták a kisgrafika népszerűsítését. A fentiekre szóló cikk elemzi is az alkalomra napvilágot látott kisgrafikákat és igen helyesen szót emel az úgynevezett pszeudo-exlibrisek ellen, mikor a könyvjegy *név nélkül* jelenik meg. Az ilyen „mezítlábas” ex libris ugyanis nem tölti be annak rendeltetését: a tulajdonos egyéniségének, kultúrájának, érdeklődési körének megjelenítését.

A fentiekben ismertettük a tartalmas folyóirat legutóbbi számának kisgrafikai vonatkozású írásait. A debreceni kulturális enciklopédia ezúttal is több értékes, sokirányú ismeretet közöl még. Iránta érdeklődő tagjaink a lap példányait könyvtárunkból kikölcsönözhetik.

Csak néhány exlibris-múzeum létezik világszerte, ezek közül is a legkevesebb információ érkezik hozzánk Sanghaj ilyen intézményéről. Most kezünkbe került az ottani FUXI-ANZHAI EXLIBRIS MUSEUM folyóiratának 2009. július 1-jén megjelent száma, mely az EXLIBRIS BARÁT címet viseli. A lapszám tartalmának megismerése nem kis fáradsággal járt, ugyanis szinte minden szövege kizárólag kínai nyelven íródott ebben a kis formátumú, 32 oldalas füzetben.

Sanghaj exlibris-múzeumát 10 évvel ezelőtt alapították. Fennállása óta mintegy 70 exlibris-kiállítást rendeztek itt. A múzeum látogatóinak száma meghaladta a százezretet. Kiállításait havonta rendezi a világ leghíresebb grafikusainak alkotásaiból. Köztük több ukrán, belorusz művész szerepel, de rendeztek már tárlatot belga, amerikai, német és cseh grafikusok alkotásaiból is. A lap ezekről közöl sok jó minőségű, színes képet, de egy oldalnyi helyet kaptak a katalán pap-művész, *Oriol Divi* alkotásai is.

A mostani szám belső címlapján *Huang Zhen* kisgrafikája látható. Az aláírás szerint az alkotó ezzel a C3/C5 technikájú

lappal nyerte el a múzeum meghívásos, nemzetközi kiállításának fődíját. A véleményünk közlését mellőzzük.

A folyóirat magyar vonatkozása, hogy közlik *Vén Zoltán* „Kékszakállú” c. lapját, mely *Vermes Júlia* részére készült. Képét előző számunkban közöltük. Művészünket a közelmúltban az a megtiszteltetés érte, hogy a múzeum megvásárolta tőle grafikáinak jelentős gyűjteményét.

Huang Zhen (Kína) rézkarca, C3/C5 (2009)

A FONYÓDI HÍRMONDÓ 2009. júliusi száma cikket közöl a városban a nyár folyamán megrendezett tárlatokról. Az első *Vén Zoltán* kiállításáról szól, melyet dr. Arató Antal nyitott meg a Feng Shui Galériában. A névtelen cikkíró által Andornak elkeresztelt szerkesztőnk áttekintette a művész pályafutását, kiemelve, hogy grafikáinak száma jelenleg meghaladja a félezret. Kisgrafikáival 22 rangos díjat nyert el és művei külföldön is elismerésre találtak. A cikk szerint e munkák megbocsátó humorral szólnak az emberről, mely esendősége ellenére a legnagyobb teremtény a Földön. Élmény volt a hallgatóság számára a művész rögtönzött tárlatvezetése is, mely alatt kultúrtörténeti tájékozottsága, hatalmas ismeretanyaga is felcsillant.

Egy hónappal később ugyanott *Mocsári Mária* kiállítását nyitotta meg a Vaszary Képtár igazgatója, *Simonics Lászlóné*. Bár ezúttal nem kisgrafikákat látott a közönség, a művésznő expresszív nemez-munkái sok szépséges grafikai elemet tartalmaztak, így méltó szellemi rokonai és mintegy folytatása voltak az előző kiállításnak.

A KBK jubileumának eseményeiről három ex libris képével illusztrált cikkben számolt be a MŰVÉSZET ÉS BARÁTAI c. lap 91. száma. A másfél oldal terjedelmű írás nemcsak egyesületünk történetét ismerteti, hanem áttekinti a könyvjegy múltját a kezdetektől a XIX. század elejéig, amikor hasonló gyűjtői csoportosulások Európa-szerte létrejöttek.

Köhegyi Gyula linómetszete, X3, Op. 21 (1966), 70×50

Köhegyi Gyula rézkarca, C3/C5, Op. 94 (1972)

PÁLYÁZATOK

ISTANBUL 2010 NEMZETKÖZI EX LIBRIS PÁLYÁZAT

Az *Istanbul Ex-libris Társaság*, a *Feyzie Iskola Alapítvány* és az *Isik Egyetem* nemzetközi ex libris pályázatot hirdet minden nemzet művészei és ex libris tervezői részére azzal a céllal, hogy a legmagasabb esztétikai, művészi és technikai színvonalat lehessen felmutatni, bevezetve ezáltal a szélesebb közvéleményt ebbe a művészeti ágba, és érdeklődést kelteni iránta.

Szabályok:

1.) A résztvevők 5 különböző munkával vehetnek részt, melyek 2007 és 2010 között készültek. Mindegyikből három példányt kell küldeni, melyek egyike az *Istanbul Ex-libris Múzeum* példánya lesz, a másik az *Isik Egyetem* tulajdona, a harmadik kiállításra kerül.

2.) A nyomatok készítésének technikája nincs megkötve. A hagyományos sokszorosító eljárások éppúgy, mint a fotó vagy a számítógépes tervezés elfogadott, ha az sokszorosítható. Fotókópiák, rajzok vagy skiccek nem jöhetnek szóba.

3.) A beküldött munkáknak ex librisnek kell lenni, azaz kis alakú grafika mely könyvbe ragasztva a tulajdonost jelöli. Ezért szerepelnie kell az „ex libris”, vagy ezzel egyenértékű szavaknak, együttesen a tulajdonos nevével, aki vagy élő személy, vagy működő intézmény.

4.) Minden nyomatot a művésznek szignálni kell. A hátoldalon fel kell tüntetni a művész nevét, az alkalmazott technika jelét, a készítés évét és a tulajdonos nevét. (Csak latin betűk lehetnek, ha kell, az angol fordítást is.)

5.) Az ex libris nem lehet nagyobb papíron mint 210×150 mm. A nyomtatott kép nem haladhatja meg a 130×130 mm-t. A papíron esztétikusan kell a nyomatnak elhelyezkednie. Paszpartúzni, vagy más lapra felragasztani nem szabad.

6.) A beadási határidő **2010. április 23.**, a postabélyegző szerint. A küldeményt károsodástól védve, és a biztonság figyelembevételével kell elküldeni.

7.) Levelezési cím: **Prof. Dr. Hasip Pektas, Büyükdere Cad. Isik University, Faculty of Fine Arts, TR-34398 Maslak Sariyer-Istanbul, Törökország.**

Telefon: +90 212 286 49 11, fax: +90212 276 96 49.

E-mail: hasipp@ttmail.com

Általános információ: www.istanbulekslibris.org, www.fisae.org

8.) Díjak: számos díj van kitűzve, ezek 1500 USD-től 500 USD-ig terjednek, és még további díjak kitűzése várható, de ezek nem lesznek 500 dollár vagy 400 euró alatt.

9.) Az ex libriseket valóságuk és eredetiségük alapján, továbbá művészi technikai és esztétikai szempontok szerint bírálják, az elképzelés és a felirat összhangját is figyelembe véve.

10.) A zsűri összetétele:

Yeşim Demir, grafikus, a GMK elnöke, Törökország.

Onnik Karanfilian, ex libris művész, Bulgária.

Hasip Pektas ex libris művész, egyetemi tanár, Törökország.

Heinrich R. Scheffer, ex libris gyűjtő, Ausztria.

Süleyman Saim Tekcan, sokszorosító grafikus, egyetemi tanár, Törökország.

11.) A díjnyertesek, és akiknek munkáit a kiállításra elfogadták, díjmentesen kapnak katalógust.

12.) a benyújtott anyag nem lesz visszaküldve. Az Istanbul Ex-libris Társaság jogosult a kiállított anyagot a honlapján, CD-n, katalógusban, újságban vagy könyvben megjelentetni.

13.) A legjobb anyag válogatása 2010-ben Isztambulban és Ankarában kiállításra kerül.

14.) A pályázaton résztvevők elfogadják a kiírás feltételeit, és a zsűri határozatát.

15.) A pályázóknak az alábbi adatokat kell a grafikákkal együtt elküldeni:

Keresztnév, vezetéknev, cím, telefonszám, E-mail, rövid életrajz (Curriculum Vitae).

(Magyar pályázók ügyeljenek a keresztnév és a vezetéknev sorrendjére! A telefonszámnál mobilszám is megadható. Az életrajz angolul kell.)

Kőhegyi Gyula linómetszete, X3, Op. 182 (2006), 75×58

OLASZ PÁLYÁZAT

A svájci szaklapból értesültünk arról, hogy az olaszországi Bodio Lomnagóban újabb nemzetközi ex libris-pályázatot írtak ki „Az éggömb” címmel. Kezdeményezője egy csillagászati egyesület és annak emlékére rendezik, hogy Galilei 400 évvel ezelőtt végezte fontos megfigyeléseit és 40 évvel ezelőtt történt az első holdrészállás. Technikai előírásokat nem a közlemény. A könyvjegyek szövege a következő legyen: „Ex libris Biblioteca Bodio Lomnago 2009”. Három díjat osztanak ki 500-tól 1000 euróig terjedő összegben.

A művek beküldési határideje: **2009. november 30.**

Cím: **Comunale di Bodio Lomnago, Piazza Don Cesare Ossola 2. 21010 Bodio Lomnago / VA Olaszország.**

E-mail cím: bodio-lomnago@bibliotechevalbossa.it

Kőhegyi Gyula fametszete, X2, Op. 156, 75×45

FRANCIA PÁLYÁZAT

JEAN BRITO-nak, a franciaországi Bretagne nyomdászának, Gutenberg kortársának emlékére ex libris-pályázatot írt ki a francia ex libris-egyesület, az A.F.C.E.L. A pályázaton bármely ország művésze részt vehet, hagyományos technikájú lapokkal. Díjazás: 1500, illetve 1000 euró.

A művek beküldési határideje: **2010. április 30.**

A részletes pályázati feltételeket angol és francia nyelvű, két oldalas szöveg ismerteti, s ebben a neves nyomdász munkásságáról, életéről is olvashat az érdeklődő. A választott nyelv közlése mellett a kiírás Titkárunktól igényelhető, továbbá a <http://exlibris-afcel.blogspot.com> internetes címen, valamint azafcel@dbmail.com e-mail címen.

BOLGÁR PÁLYÁZAT

A Bulgáriai Rusze városának könyvtára kiállította az előző pályázatra beérkezett ex libriseket.

A kiállítás szervezői egyúttal meghírdették a következő, jövő évi nemzetközi könyvjegy kiállítás pályázati feltételeit. A zenei témát feldolgozó lapokat **2010. február 22-ig** kell a következő címre elküldeni:

Lyuben Karavelov Regional Library

Public relations department

1st Dondukov-Korsakov Street

7000 Ruse

Bulgaria

A 13×13 cm-nél nem nagyobb alkotásoknak tartalmazniuk kell a tulajdonos nevét, az „ex music, ex musicis” kifejezéseket. Bármilyen sokszorosító grafikai eljárással készült 3 különböző nyomat küldhető be 4-4 példányban. A kiállítást 2010 márciusában rendezett zenei fesztivál ideje alatt mutatják be. További információk beszerezhetők: Tel.: +359 082 820 131, E-mail: pr@librousse.bg, honlap: www.marchmusicdays.eu

A Kisgrafika Barátok Egyesülete

internetes honlapja a

www.kisgrafika.hu

címen érhető el.

SUMMARY

Kornélia Tóth, Mrs. Vas: Contemporary Artists of Ex-Libris. The First International Bookplate Exhibition of Debrecen

A detailed and thorough description of the opening and the works exhibited in Debrecen, June 2009

Ferenc Keresi: An Account from the Organizer of the Event

We can have an outline of the difficulties of arranging and the problems of finding an adequate location for the above exhibition.

Mara Szász: An Interview with Gyula Kőhegyi, Graphic Artist and Teacher, Shortly after His Birthday

The topics covered are the artist's career, his statement and his getting into contact with KBK.

Imre Soós: Csaba Vályi's Exhibition

In June an exhibition of Csaba Vályi, an artist member of our society was held displaying his graphical works as well as his pieces of marquetry.

Mihály Csiby: Remembering People of Old Times

The oeuvre of the artist Lajos Kozma is put forward, who created a typical new Hungarian style in typography in the first half of the twentieth century.

Júlia Vermes: A Personal Memory of Miklós Radnóti

The birth centenary of the poet is celebrated this year. The author knew the poet's widow, she was taught by her at school. She has designed a piece of graphical work commemorating the poet and also presented in this article.

Mária Rácz: Collectors from Szeged Have Gone on a Trip to Szank

An excursion of the Szeged group of KBK has been made to Szank, a village in Southern Hungary where a permanent exhibition is hosted showing the works of Béla Gy. Szabó, Transylvanian-born graphic artist.

News, Press Reviews, Competition

Kozma hat einen neuen ungarischen Stil in der Typographie geschaffen.

Júlia Vermes: Persönliche Erinnerung an Miklós Radnóti.

Der Dichter Miklós Radnóti ist vor 100 Jahren geboren. Die Autorin hat die Gattin des verstorbenen Dichters gekannt, sogar hat sie in der Schule gelehrt. Sie hat zur Erinnerung an Radnóti eine Graphik gemacht, die wird im Artikel dargestellt.

Mária Rácz: Ausflug von Szegediner Sammler nach Szank.

Die KBK Gruppe von Szeged hat einen Ausflug nach Szank organisiert, wo eine ständige Ausstellung von Béla Gy. Szabó – stammend aus Siebenbürgen – seine künstlerische Tätigkeit zu sehen ist.

Nachrichten, Presseschau, Preisausschreibungen.

RÉSUMÉ

Dans le premier article *Mme Vas* donne un compte rendu sur la Première Exposition Internationale d'Ex libris, organisée en juin à Debrecen. L'organisateur de l'événement, *Ferenc Keresi* écrit sur les circonstances de l'élaboration.

Nous publions l'interview de *Mme Szász* avec le graveur artiste *Gyula Kőhegyi*, à l'occasion du 75ème anniversaire de l'artiste.

Imre Soós a publié un article sur déroulait dans la Galerie de Józsefváros à Budapest. Y étaient exposées aussi ses incrustations récentes.

Mihály Csiby fait connaître l'activité artistique de *Lajos Kozma*, représentant célèbre de l'imprimerie typographique.

Mme Júlia Vermes appelle au souvenir de *Miklós Radnóti*, qui est né avant 100 années. Nous publions la petite gravure en mémoire du poète célèbre.

Quelques collectionneurs de Szeged ont visité l'exposition constante de *Béla Gy. Szabó*. La plupart des xylographies de l'artiste originaire de Transylvanie sont gardées dans la commune Szank, sur la Grande Plaine hongroise.

Rubriques ultérieures: Nouvelles, Revue de presse, Concours.

AUSZUG

Kornélia Tóth, Frau Vas: Die Zeitgenossen-Künstler des Ex-libris. Die I. internationale Exlibris Ausstellung in Debrecen.

Die Autorin publiziert einen ausführlichen und gründlichen Bericht über die Eröffnung der Ausstellung in Debrecen im Juni 2009 und über die ausgestellten Werke.

Bericht von Ferenc Keresi, des Veranstalters der Ausstellung in Debrecen.

Wir bekommen einen Einblick in die Probleme, Schwierigkeiten der Organisation der Ausstellung und der Auswahl des Ortes.

Mara Szász: Ein verspätetes Geburtstagsgespräch mit Gyula Kőhegyi Graphiker-Lehrer.

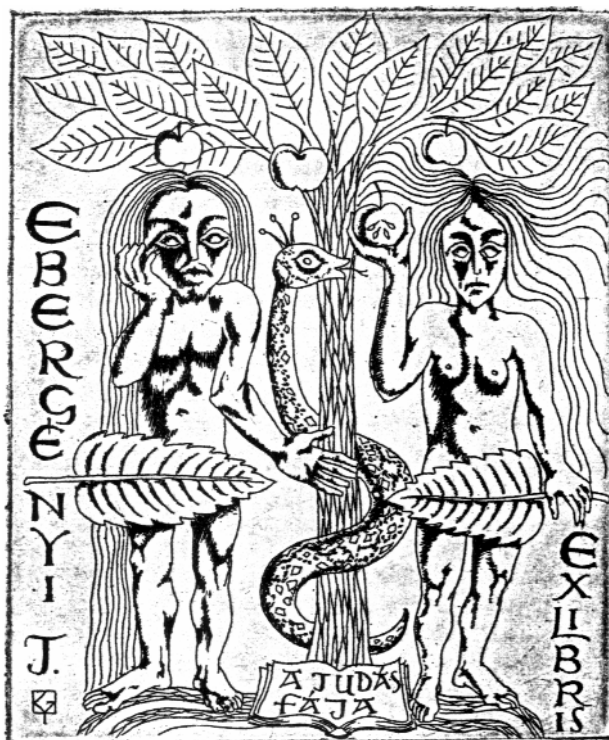
Lebenslauf des Künstlers und seine Erklärung darüber, wie er in Verbindung mit Exlibris und Verein KBK kam.

Imre Soós: Ausstellung von Csaba Vályi

Im Juni war die Ausstellung von Csaba Vályi – unser Künstler-Mitglied – in der Galerie Józsefváros, wo nicht nur seine Graphik sondern seine Intarsie-Werke ausgestellt worden sind.

Mihály Csiby: Gedenken wir unserer Alten.

In der ersten Hälfte des 20.sten Jahrhunderts lebte Lajos Kozma, seine Druck- und graphische Tätigkeit wird dargestellt.

Kőhegyi Gyula rézkarca, C3, Op. 106, 95×80